

Vragenlijst voor Handvoorkeur

Jan W. Van Strien

FSW, Instituut voor Psychologie, Erasmus Universiteit Rotterdam

December 2002

De Nederlandstalige vragenlijst voor handvoorkeur bestaat uit 10 items die op grond van psychometrische eigenschappen werden geselecteerd (Van Strien, 1992). De vragenlijst meet één enkele dimensie, te weten handvoorkeur voor unimanuele activiteiten. De item-consistentie (Cronbachs alfa) bedraagt .98.

In Nederland is ongeveer 12% van de mannen en 10% van de vrouwen linkshandig. De overgrote meerderheid is dus rechtshandig. Handvoorkeur hangt op een ietwat gecompliceerde manier samen met de functionele specialisatie van de hersenhelften en blijkt grotendeels genetisch bepaald (zie voor een overzicht van de relatie tussen handvoorkeur en taaldominantie, Van Strien, 2001). Handvoorkeur staat opnieuw in de belangstelling van de neurowetenschappen. Zo is de interesse voor de genetica en evolutionaire oorsprong van handvoorkeur de afgelopen jaren enorm toegenomen (bijvoorbeeld Crow, 2002).

Handvoorkeur is betrouwbaar en valide te meten door middel van een vragenlijst. Er zijn in de loop der jaren in de Angelsaksische literatuur een aantal vragenlijsten voor handvoorkeur gepubliceerd, waarvan de bekendste de "Edinburgh Handedness Inventory" (Oldfield, 1970) is. Een nadeel van deze lijst is dat er een aantal minder geschikte items in opgenomen is. Zo wordt in de lijst gevraagd naar de voorkeurshand voor het schrijven. Vooral in oudere generaties zijn echter mensen aan te treffen die op school gedwongen werden om, tegen hun voorkeur in, met de rechterhand te gaan schrijven.

Bij de ontwikkeling van een Nederlandstalige vragenlijst is gekozen voor tien items die na psychometrische analyse van de gegevens voor een steekproef van 245 linkshandigen en 209 rechthandigen als beste items naar voren kwamen. Meer details over de constructie van deze vragenlijst is te vinden in Van Strien (1992). De vragenlijst voor handvoorkeur is opgenomen in de lijst van de Commissie Testaangelegenheden Nederland (CoTAN) van het Nederlands Instituut van Psychologen (CoTAN 2000 I: 541-2 [29.6]; zie Evers et al., 2000). Bij de constructie van de vragenlijst bleken de items, zoals bedoeld, één enkele

De vragenlijst voor handvoorkeur werd samengesteld in samenwerking met Anke Bouma, Rijksuniversiteit Groningen.

E-mail: vanstrien@fsw.eur.nl

handvoorkeursdimensie te meten. De item-consistentie (Cronbachs alfa) bedroeg in het eerste onderzoek .98 en later onderzoek met de definitieve vragenlijst leverde een identieke waarde op (Van Klooster, 1997).

De scores op de vragenlijst voor handvoorkeur kunnen variëren van -10 voor extreem linkshandigen tot +10 voor extreem rechtshandigen. Indien mensen ingedeeld moeten worden op handvoorkeur, dan kan men de volgende, enigszins arbitraire, criteria hanteren. Personen die een score van +8 of hoger halen worden als sterk rechtshandig beschouwd, personen die een score van -8 of lager halen worden als sterk linkshandig beschouwd en degenen die een score tussen -8 en +8 halen als ambidexter.

LITERATUUR

Crow, T.J. (2002). *The speciation of modern homo sapiens*, (Proceedings of the British Academy, Volume 106), Oxford University Press.

Evers, A., Van Vliet-Mulder, J.C., & Groot, C.J. (2000). *Documentatie van tests en testresearch in Nederland*. Assen, Van Gorcum.

Oldfield, R.C. (1971). The assessment and analyses of handedness: The Edinburgh inventory. *Neuropsychologia*, 9, 97-113.

Van Klooster, U.M. (1997). Schizotypische persoonlijkheidstrekken: De relatie met persoonlijkheidsdimensies en hemisferische voorkeur. Doctoraal-scriptie, Vrije Universiteit Amsterdam.

Van Strien, J.W. (1992). Classificatie van links- en rechtshandige proefpersonen. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie en Haar Grensgebieden*, 47, 88-92.

Van Strien, J.W. (2001). Handvoorkeur en taaldominantie. *Neuropraxis*, 5(2), 10-15.

APPENDIX – Vragenlijst voor Handvoorkeur

Vragenlijst handvoorkeur

Met de onderstaande vragenlijst kunt u bepalen hoe uitgesproken links- of rechtshandig u bent.

De lijst bestaat uit één vraag over de hand waarmee u bij voorkeur schrijft en tien vragen met betrekking tot uw voorkeurshand voor andere handelingen. Geef voor elke vraag aan met welke hand u de betreffende handeling gewoonlijk uitvoert.

Schrijfhand

Omcirkel met welke hand u schrijft:

links rechts op school gedwongen rechts te schrijven

Handvoorkeur

Hieronder staat een aantal activiteiten die u met uw linker of rechterhand kunt uitvoeren. Omcirkel welke kant u gewoonlijk gebruikt voor elk van deze activiteiten. Indien u het antwoord niet meteen weet, voer dan de betreffende handeling in gedachten uit. Heeft u geen duidelijke voorkeur, omcirkel in dat geval 'beide'.

1. Met welke hand tekent u?	linker rechter beide
2. Welke hand gebruikt u om met een tandenborstel te poetsen?	linker rechter beide
3. In welke hand houdt u een flesopener vast?	linker rechter beide
4. Met welke hand gooit u een bal ver weg?	linker rechter beide
5. In welke hand heeft u een hamer vast als u ermee op een spijker moet slaan?	linker rechter beide
6. Met welke hand houdt u een (tennis-)racket vast?	linker rechter beide
7. Welke hand gebruikt u om met een mes een touw door te snijden?	linker rechter beide
8. Welke hand gebruikt u om met een lepel te roeren?	linker rechter beide
9. Welke hand gebruikt u om met een gummetje iets uit te vlakken?	linker rechter beide
10. Met welke hand strijkt u een lucifer aan?	linker rechter beide

Scoring

Om de totaalscore op de tien items te bepalen, geeft u het antwoord 'linker' de score -1, 'beide' de score 0 en 'rechter' de score +1. De score kan variëren van -10 voor extreme linkshandigheid tot +10 voor extreme rechtshandigheid. De schrijfhandvoorkeur wordt niet in de totaalscore betrokken. De overgrote meerderheid van de rechtsschrijvendenden zal in de range van +8 tot +10 vallen.

Bron

Van Strien, J.W. (1992). Classificatie van links- en rechtshandige proefpersonen. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie*, 47, 88-92.